

2025-02-25

registrator@naturvardsverket.se

Yttrande över samråd från Naturvårdsverket angående Naturvårdsverkets beslut om jakt på säl 2024-2025 (NV-04403-24, NV-07320-24, NV-07321-24)

Sveriges Veterinärförbund ingick inte i mottagarlistan när samrådsfrågorna skickades ut. Veterinärförbundet är intressent i de flesta frågor som rör vilda djur och bör därför ges möjlighet att bidra med samma tidsmässiga framförhållning som övriga remissinstanser. Vi påminner därför Naturvårdsverket att framgent inkludera Veterinärförbundet i remisser och samråd rörande vilda djur.

Veterinärförbundet har tagit del av Naturvårdsverkets frågor inför beslut om licensjakt på gråsäl och förslagen kring skyddsjakt på knubbsäl och vikare.

Förbundet vill framföra följande:

- Även om sälen hämtat sig från historiskt låga populationer, så finns fortfarande hot i form av miljö- och hälsoproblem, bifångster och klimatförändringar samt för högt jakttryck. Sälpopulationerna runt de svenska kusterna behöver hanteras med försiktighet, vilket också bör finnas i åtanke vid beslut om jakt efter säl.
- Veterinärförbundet anser att det vid jakt efter säl behöver finnas ett fokus på det individuella djuret, utöver populationen och dess påverkan på ekosystem och näring. Det innebär att det i besluten om säljakt behöver tas hänsyn till att djuret inte utsätts för ett onödigt lidande, enligt Jaktlagen (1987:259).
- Skyddsjakt är specifikt riktad för att minska skadeverkan av säl, på identifierade platser och mot specifika individer, och torde därmed vara mer effektiv än licensjakt. Med nuvarande kunskapsläge tillstyrker Veterinärförbundet skyddsjakt framför licensjakt.
- Jaktens påverkan på säl, såsom störningar och djurvälståndsrisker, behöver utredas. Nedsatt sälhälsa och dess betydelse för jaktbeslut behöver klargöras.
- Det bör införas obligatorisk rapportering av bifångade sälar.
- Förbundet ser positivt på fredning under kutnings- och pälsbytesperioder, men menar att de bör utökas för knubbsäl. Jakt som kan omfatta högdräktiga djur bör undvikas.
- Utveckling och testning av effektiva skadeförebyggande åtgärder mot säl bör främjas.
- Striktare krav på bärgning av skjutna sälar behöver införas..

- Rekommendationer och villkor med fokus på djurskydd bör tas fram i samarbete med jägare, forskare och annan expertis. Ett urval av råd och villkor bör dessutom inkluderas i jaktbesluten.

Specifika synpunkter

2. Antal sälar som får fällas i respektive geografiskt område

Sälpopulationerna står inför en rad hot och utmaningar. Antalet inventerade gråsäl har minskat i Sveriges kärnområde längs ostkusten och antalet knobbsäl har minskat regionalt i Skagerrak och Kattegatt. Olika störningar, inklusive båttrafik och jakttryck, pekas ut som en av anledningarna till minskat antal sälar. Vikarens utbredningsområden riskerar att minska som en effekt av klimatförändringar (HaV, 2025). Samtliga tre sälarter kan infekteras av hakmask och leverflundra, och främst gråsäl tenderar att drabbas av allvarlig sjukdom. På västkusten har olika virusutbrott, morbillivirus (sälpest) och fågelinfluensavirus tidigare haft negativ påverkan på knobbsälsbeståndet, enligt Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Naturhistoriska riksmuseet har, liksom säljägare, konstaterat minskad späcktojcklek och avmagring hos gråsäl längs delar av ostkusten. För en mer fullständig bild av sälpopulationernas status, bör sälars hälsoläge och hot mot hälsan tydliggöras i samråd inför beslut om jakt. Havs- och Vattenmyndigheten (2025) tar upp problematiken med bifångster. Utöver att utgöra ett djurskyddsproblem, kan det även påverka sälpopulationerna negativt. Det rör sig sannolikt om tusentals sälar varje år, men säkra siffror finns inte, enligt HaV (2025). Det bör därför införas obligatorisk rapportering av bifångst av säl, som underlag till besluten om sälförvaltning och hur bifångsten kan minska. Även HaV (2025) föreslår rapportering och övervakning av bifångade sälar. Sammantaget bör sälpopulationerna hanteras med försiktighet, vilket bör finnas i åtanke vid beslut om årets säljakt.

3. Jakttider samt områden och tid för inventering

Eftersom skyddsjakt är specifikt riktad för att minska skadeverkan av säl, på identifierade platser och mot specifika individer, torde den ur vara mer effektiv än licensjakt. Veterinärförbundet förordar därför skyddsjakt framför licensjakt. Överlag bör skyddsjakten vara så riktad som möjligt. Vid ett beslut om licensjakt på gråsäl på östkusten så anser förbundet att uppdelningen i olika områden är att föredra framför en gemensam kvot under period 1 och förordar således att period 2 omfattar skyddsjakt.

Vid pälsbytet behöver sälen vara ifred på land för att hålla sig varm och torr så att skinn och hårfolliklar kan syresättas. Veterinärförbundet anser att en jaktfri period då sälar byter päls, och inte ska utsättas för stress, är bra och i linje med en god jaktetik. Pälsbytet för knobbsäl sker en bit in i september, och den jaktfria perioden bör därför förlängas av försiktighetsskäl. I

Naturvårdsverkets rapport *Reproduktionsperioder och andra störningskänsliga perioder hos säl* (2023) framgår att sälars pälsbytesperiod i vissa fall kan överlappa med jakttider och att det behövs mer forskning för att tydligare klargöra störningskänsliga perioder hos de olika sälarterna.

Jakt under tid då djur kan vara högräktiga är generellt något som undviks. Högräktiga honor är redan under fysiologisk stress, och störningar vid jakt bör undvikas. Hur lång tid det tar innan ett långt gånget sälfoster dör av syrebrist efter att moderdjuret skjutits är oklart. Nuvarande förslag möjliggör skyddsjakt på knobbsäl som kan omfatta högräktiga honor, vilket Veterinärförbundet

avstyrker. Jakttiderna bör anpassas för att minska risken för detta, vilket innebär att jakt på knubbsäl bör undvikas i maj.

Veterinärförbundet menar att det är olämpligt att besluta om skyddsjakt på gråsäl på västkusten då den, i nuvarande förslag, överlappar med knubbsälens kutnings- och pälsbytesperiod. Eftersom gråsäl vistas på samma platser som knubbsäl, så kan skyddsjakten komma att störa dessa i övrigt fredade perioder, liksom inventeringen av knubbsäl. Det kan även vara svårt att se skillnad på en knubbsäls- och gråsälshona i vatten på långt avstånd, vilket innebär ytterligare en risk.

4. Annan lämplig lösning

Insatser för att ytterligare utveckla och testa effektiva skadeförebyggande åtgärder mot säl bör främjas. Sådana metoder får dock inte innebära att andra djurslag, såsom tumlare, störs. Redskap bör tas fram som både minskar sälarnas skadegörelse och minskar risken för bifångst av säl.

5. Rutiner för och omfattning av bärgning och provtagning

Naturvårdsverkets data från våren 2015 till hösten 2023 över fällda sälar visade att enbart 56 % av gråsälarna och 69 % av knubbsälarna hade bärgats (Rathjen, 2023). Att en så stor proportion av skjutna djur lämnas utan vetskap om utfallet torde inte vara acceptabelt vid andra sorters jakt. Veterinärförbundet har inte insikt i varför en relativt stor del av sälarna inte bärgas, men detta bör undersökas, exempelvis genom intervjuer med säljägare. Samtidigt bör striktare krav på bärgning införas i jaktbeslut och lagstiftning, liksom tydligare rekommendationer kring bärgning; exempelvis kortare avstånd till sälen då skottet avlossas, enbart jakt på grunt vatten, personer i jaktlaget som snabbt kan ta sig till den skjutna sälen och/eller snorkla eller dyka efter sälen. Även månaden innan gråsälens pälsbyte kan påverka möjligheterna för bärgning negativt, då gråsälarna är magra och sjunker lättare, enligt Naturvårdsverket (2023). Bärgning är en förutsättning för provtagning, resursutnyttjande och dokumentation av skottets träff och eventuell skadeskjutning. Provtagning ger viktig information om djurhälsa och förekomst av miljögifter i näringskedjan. Därför bör provtagning omfatta så många fällda djur som möjligt.

8. Övrigt

Kontakter med Naturvårdsverket före och efter säljakt, dvs undersökningsplikt av antal kvarvarande på kvot och rapporteringsplikt

På Naturvårdsverkets hemsida finns nu tydlig information om att det är ett krav att rapportera påskjutna sälar, vilket Veterinärförbundet tycker är positivt, då antal påskjutna sälar ger en indikation om jaktens svårighetsgrad.

Djurvälfärdsrisker

Jakt på säl skiljer sig från annan jakt genom att sälen är ett vattenlevande djur, som både jagas i vatten och på land nära vatten. Ett flertal faktorer kan påverka jaktens utfall enligt litteratur och nyligen utförda intervjuer med säljägare (Rathjen, 2023), såsom väder och vind, skjutavstånd, skyttens position, underlagets stabilitet och ammunition. Säl får jagas från båt, vilken lätt kan komma i rörelse och därmed försvåra korrekt träff. En skadeskjuten säl kan i vissa fall dyka och dess fysiologiska anpassning gör att den kan stanna länge under vattnet, vilket ökar risken att den skadeskjutna sälen undkommer. Skadeskjutningsfrekvensen vid svensk säljakt är okänd. Eftersom säljakt sker under speciella förhållanden och med specifika risker är det viktigt att inrapportering

av skadeskjutning blir obligatorisk vid all säljakt. Informationen bör användas för att bedöma djurvälståndaspekterna vid användning av olika jaktmedel och metoder, och för att utveckla och förfinas dessa och vid behov pröva deras tillåtlighet. Studier visar att levandefångst och vistelse i fälla innebär en omfattande stress för vilda djur. Därmed, och med brist på kunskap om hur sälar påverkas av fällfångst, så anser Veterinärförbundet att fällfångst av säl inte bör tillåtas innan en vetenskaplig utvärdering av dessa aspekter gjorts. Ifall fälla används, så behöver det vara obligatoriskt med larm direkt vid fångst, så att fällan snabbt kan vittjas (som för vildsvin).

Veterinärförbundet menar att det vore till fördel ifall rekommendationer och villkor med fokus på djurskydd tas fram av Naturvårdsverket i samarbete med jägare, forskare och annan expertis; lämpliga skjutavstånd och avståndsbedömning, väderpåverkan, skyttens position och underlag, sälens position och träffyta, underlättande av bärgning, kontroll av sälens medvetslöshet/död (exempelvis genom kontroll av hornhinnereflex). Ett urval av råd och villkor bör dessutom inkluderas i jaktbesluten.

Veterinärförbundet menar att utbildning i säljakt bör vara obligatorisk för all säljakt, inte som nu enbart för jakt från båt, och omfatta regelbundna skjutprov i olika jaktsituationer (från land och i vatten).

Dessa synpunkter har sammanställts av Sveriges Veterinärförbunds Djurskyddsutskott

Vänliga hälsningar

Sveriges Veterinärförbund

Referenser

Härkönen, T., Lunneryd S-G och Hårding, K. C. (2023) Reproduktionsperioder och andra störningskänsliga perioder hos säl. Rapport 7129, Naturvårdsverket.

Rathjen. M. (2023) Djurvälstånd och djurskydd vid säljakt i Sverige. En kvalitativ och kvantitativ studie med fokus på jaktmetoder och utfall. Examensarbete 30 hp, Agronomprogrammet-Husdjur. Sveriges lantbruksuniversitet.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV). (2025). Sälpopulationernas tillväxt och utbredning samt effekterna av sälskador i fisket och sälarnas roll i ekosystemet. Rapport 2025:2.